Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Bernarda Zabala Urdangarin

Lezo, Gipuzkoa (1923)

Aurkibidea

Biografia

Lezoko Gaintxurizketako gainean dagoen izen bereko baserrian jaio zen. Ama Lazkaokoa zuen, aita berriz Gaintxurizketa gaineko Goikoetxe baserrikoa; ezkondu aurretik aita Gaintxurizketa baserrian bizi zen familiarekin eta ezkontzean bertan gelditu ziren bizitzen emaztea eta biak; bederatzi seme-alaba izan zituzten. Bernarda baserriko lanetan hasi zen txikitan amari lagunduz eta beti ibili da etxeko lanetan, baita baserrikoetan ere, belarretan animaliak zaintzen... Baserria errepide ondoan zegoenez, errepidean denboran zehar izan diren aldaketak ezagutu ditu. Bere ahizpa Mariarekin eta anaia batekin bizitu zen urte askoan baserrian, 2006an baserria bota behar zutela eta handik atera behar izan zuten arte. Errepidea zabaldu eta biribilgune berri bat egin behar zituztelako bota zieten Gaintxurizketa baserria. Orain Errenteriako Pontika auzoan bizi da ahizpa eta anaiarekin, baserria nola bota zuten tristuraz oroitzen dutelarik.

Zintak

LEZ-011

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Zabala, Edurne
- **Data**: 2009-11-11
- **Iraupena**: 76 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Une-ko eskola

- **Erref**: LEZ-011/004
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:08:28. **Bukatu**: 00:10:06

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:
Gaintxurizketa aldeko eta Lezoko baserrietako umeak joaten ziren Uneko eskolara (Gaintxurizketa eta Lezo artean zegoen). Maistra erdalduna zen baina ez zuten hala ere erdararik ikasi. "Qué kaskagorra eres" eta horrelakoak esaten omen zizkion Bernardari.

2. Lezoraino dotrinara

- **Erref**: LEZ-011/005
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:10:06. **Bukatu**: 00:12:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:
Lezoraino joan behar izaten zuten dotrinara (4 km). Egunero etxean ikasi egin behar, hurrengo egunean apaizak hartu egiten baitzien. Don Eusebio eta don Luis anaiak ziren Lezoko apaizak. Puzkerra botatzeagatik ezagun bati eman zion zaplaztekoa aipatzen du mariak.

3. Baserriko lanetan ume-umetatik

- **Erref**: LEZ-011/007
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:13:35. **Bukatu**: 00:15:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Baserrian umetatik egin dute lan. Mariak, nesketan zaharrena zenez, umeak zaindu, jatorduak, garbiketak, ura ekarri... denetik egin behar izaten zuen. Eta kanpoko lanak ere bai. Lanik handiena belarra omen zen.

4. Donostiara esnea saltzera

- **Erref**: LEZ-011/009
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:16:48. **Bukatu**: 00:18:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Donostiara joaten ziren esnea saltzera trenez. Parte Zaharrean zituzten bezeroak.

5. Beste etxe baten egiten zuten sagardoa

- **Erref**: LEZ-011/014
- **Iraupena**: 0:01:18. **Hasi**: 00:24:48. **Bukatu**: 00:26:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Ez zuten dolarerik etxean. Beste baserri batzuetan egiten zuten sagardoa. Sagasti handiak zituzten. Kizkiaz batu, zakutan sartu eta gurdian garraiatzen zuten dolarera.

6. Txarro beretik edaten zuten denek sagardoa

- **Erref**: LEZ-011/016
- **Iraupena**: 0:02:28. **Hasi**: 00:28:00. **Bukatu**: 00:30:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:
Barrikan ekartzen zen dolaretik etxera sagardoa. Lan txarra omen zen barrikatik etxeko barriketara hustea, altuak zirelako. Botilan gutxi sartzen zuten, urarekin nahasten zutelako. Txarro bakarretik edaten zuten jatorduetan denetk, ez basotik. Jan ere erditik egiten zen.

Transkripzioa
- Ta gero nola ekartzen zuten sagardua berriz’e baserrira?
- Berriz’e, pues…
- Barrikan.
- Barrikan. Karri, gurdiyakin jon, behia ta gurdiyakin ta, barrika hartu ta geo itxea ekarri.
- Barrika han bete…
- A! Hoixen. Ta itxea ekarri, hustu berriz’e ta baldin bazen gehio, berriz’e billa joan ta… Hola ibiltzen giñen.
- Saardua zeatzen’e guetzako ez zen /etzen/ lan eerra. [Hola] altxatu behar izaten zenun ta gu ezin alletu askotan ta han ibiltzen giñun: baldia gurditikan hartu balde… igual, zea, pitarra, o sagardua ta geo barrikara hola bota. Barrena.
-Barrika haundiyak zien orduan! Barrika haundiyak genitun, altuak, eta hara bota ber ta…
- Itxian…
-Bankuakin o jarri, bankua o zerbaitte hola jarri eta haren gañetik.
- […] hustutzen geniyon.
-Baldiakin geo bai, bota…
-Bai, bai. Eta urte guzirako sagardua…
-Bai.
-Bai. Hala itten genun.
-Ta enbotellatu?
- Itten gendun tarteka miño ez beti. Ez. Gutxi iten genun guk enbotellatzeko’re. Enbotellatze ezkeotan’e sagardua purua in behar zen /

bertzen/. O saardo ona, botilan jartze ezkeotan. Ta gu general...
- Ur pixkatekin.
- Urakin itte genun.
- Ur pixkatekin. Ez zen /etzen/ edari... bueno... Nahi den hainbeste sagar ez zen izaten orduan. Ta ura pixka bat /pixkat/ bota ta... [han nahiko] itten genun ta urte guzirako in.
- Eta ohitura zenuten otordu guzitan sagardua eratekua...
- Bai.
- Bai, sagardua, bai. Ardoik ez zen ordun! Ardua rrosteko ez zen /etzen/ diruik!
- Saardua.
- Ta sagardua, bai. Ta ez gaur bezela, zea, baso banatan ta hola're ez, e! Txarruakin jarri, ta denak...
- Handikan.
- ...bakoitzak noiz ean behar zun, ordun denak txarro hartatik. Ta fuentiak ere ez, zea, uain bezela platera banakin. Jarri fuente batin ta han, kutxarik eta. Denak.
- Handikan.
- Gue gazte denbo... bueno, gaz... Ttikiyak giñen biño bueno, geo pixkat gu zeatu giñenen [...] Kanbiatu genun pixkat guk ere, biño...
- Lanea pixkat hasi...
- Bai. Ikasi genun pixkat, eta zea, biño lehenotik ez.
- Bai, ttikiyak giñan...
- Ta esaten dizut /esateizut/ pitarra ekarri o sagardua karri ta, ai! Utzi hola lurrin, mahaian gañin ez zen tokiyik izaten ta, utzi hola lurrin ta "haizan, ekartzan pitarra" ta hor. Txarrotik. Ez zen /etzen/ basoik eta ez zen /etzen/ zeeik.

7. Uraldeko erromeria

- **Erref**: LEZ-011/019
- **Iraupena**: 0:01:03. **Hasi**: 00:33:24. **Bukatu**: 00:34:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Errekalden (Uralden) egiten zen garai batean erromeria, baina gero Elortegira pasatu zuten. Maria oso dantzaria izan da baina Bernarda ez.

8. Errenteriako Alameda, festa-leku kutuna

- **Erref**: LEZ-011/020
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:34:27. **Bukatu**: 00:37:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Errenteriako Alameda izan da beren festa-leku kutuna. Baziren beste erromeria-leku batzuk ere, Irunen, Oiartzunen eta a abar, baina eurak jaiero Alamedara. Musika bandak jotzen zuen eta jendetza biltzen zen. Mariak asko

gozatzen zuen dantzan. Izan omen zen garai bat soldadua besterik ikusten ez zena Errenteriako Alamedan.

9. Zorua garbitzen eta lixiba jotzen

- **Erref**: LEZ-011/024
- **Iraupena**: 0:02:58. **Hasi**: 00:40:02. **Bukatu**: 00:43:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:
Arropa garbiketak eskuz denak. Gurasoak siestan zeuden bitartean sukaldeko zorua fregatzen jarduten zuten astean bitan. Ur garraioa eta arropa garbiketak nola egiten zituzten kontatzen dute.

10. Argindarra eta ekonomika beren denbora guztian

- **Erref**: LEZ-011/026
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:45:42. **Bukatu**: 00:47:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:
Argia beti izan dute, baina haize pixka bat ateratzen zenean joan egiten zen sarri eta kandelekin ibili behar egunetan. Ekonomika ezagutu dute beti. Hari esker izaten zuten ur beroa (6 bat litro).

11. Jendea baserrira ate-joka

- **Erref**: LEZ-011/028
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:50:17. **Bukatu**: 00:51:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Baserria errepide ondoan zegoen, eta ate-joka izaten zituzten sarri istripua edo aberia izandako autodunak. Ur bila, informazio eske eta abar agertzen ziren edozein ordutan.

12. Etxeko sukaldea "trabajadore" eta soldaduz beteta

- **Erref**: LEZ-011/031
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:53:10. **Bukatu**: 00:54:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
"Trabajadoreak" (presoak) ari ziren lanean hurbil, eta sukaldea beteta izaten zuten soldaduz eta haiek bisitatzera etorritako senidez. Ez zuten beldurrik pasatzen.

13. Goserik ez eta bala-zauririk ere ez

- **Erref**: LEZ-011/033
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:56:25. **Bukatu**: 00:57:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Ez zuten goserik pasa. Artoa nahikoa zuten, babarruna ere hartzen zuten, eta oiloak ere bazituzten. Zortea izan zuten, balak hurbil ibili arren ez zutelako etxeko inor jo.

14. Lotan zeuden bitartean pasatzen ziren Erregeak

- **Erref**: LEZ-011/036
- **Iraupena**: 0:01:28. **Hasi**: 01:00:02. **Bukatu**: 01:01:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:
Gabon-kantariak etortzen ziren eta sosen bat ematen zitzaien. Errege Egunean ez zitzaien erregerik etortzen etxera. Gauez lotan zeuden bitartean pasatzen zirela esaten zien aitak.

15. Jaiotetxea bota diete, gauza tristea eta negargarria

- **Erref**: LEZ-011/038
- **Iraupena**: 0:02:08. **Hasi**: 01:03:48. **Bukatu**: 01:05:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Gaintxurizketa gaineko errotonda egiteko bota zuten beren baserria. Gauza tristea eta negargarria bertan jaio eta ohitutako pertsonarentzat

16. Gaintxurizketak orain ez du Gaintxurizketa ematen

- **Erref**: LEZ-011/040
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 01:07:04. **Bukatu**: 01:08:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Bizi izandako lekua ikusten dutenean, ez diote tankerarik ematen baserria non zegoen. Tristea. Inguruan botatako beste baserri eta tabernei buruzko komentarioak. Gaintxurizketak orain ez du Gaintxurizketa ematen.

17. Gustura bizi ziren baserrian

- **Erref**: LEZ-011/043
- **Iraupena**: 0:01:31. **Hasi**: 01:11:45. **Bukatu**: 01:13:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Bizitzarekiko ikuspegia
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Ez ziren beren gogoz etorri Errenteriara bizitzera. Gustura bizi ziren han. Jendea etengabe etortzen ate-joka zerbaiten eske. Telefonoa ukuiluan jarri behar izan zuten azkenean.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-21

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com